

แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มีประสิทธิภาพด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
The Effectiveness of the Guidelines for Educational Management
Based-on Sufficiency Economy Philosophy of the Learner Development
Activities in Schools Under Mahasarakham Primary Education
Service Area Office 3

ARTICLE INFO

Article history:

Received 4 November 2022

Revised 14 December 2022

Accepted 20 December 2022

Available Online 31 December 2023

ธิดาลักษณ์ สิทธิวงษา^{1,*} และ จำเนียร พลหาญ²

Thidalak Sitthiwongsa^{1,*} and Chumnian Poolaharn²

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the current states, desirable conditions and necessary needs of the effective educational management based-on the sufficiency economy philosophy of the learner development activities in schools under Mahasarakham Primary Education Service Area Office. The sample consisted of 293; 117 school administrators and 176 teachers from 114 schools. The research instrument was a 5-level estimation scales questionnaire which its reliability was at 0.89 and its discrimination index was between 0.25–0.88. According to the desirable condition, its reliability was at 0.84 and its discrimination index was between 0.32–0.82. The research statistics were frequency, percentage, mean, standard deviation and the required demand index value. 2) To study the guidelines for educational management based-on the model schools from 8 experts' suggestion. The research tool was an interview form. The content analysis of the interview data was interpreted and presented in a descriptive form.

The results revealed that the current states of educational management on opinion of school administrators and teachers were at high level in overall and each aspect. The guidelines for educational management consisted of 3 aspects and 20 approaches. They were indicated at the highest level of appropriateness and high possibility.

KEYWORDS: EDUCATIONAL MANAGEMENT / MANAGEMENT GUIDELINES / SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY / LEARNER DEVELOPMENT ACTIVITIES

¹ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
M.Ed. Education Management, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประเทศไทย
Association Professor Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand.

*Corresponding author; e-Mail address : thidalak1988@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 117 คน และครูผู้สอน จำนวน 176 คน รวม 293 คน จากกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา 114 โรงเรียน สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.25–0.88 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.32–0.82 สภาพปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่น 0.89 และสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าความเชื่อมั่น 0.84 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น 2) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์และวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยวิธีการตีความแล้วนำเสนอแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพสภาพปัจจุบัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน แนวทางการบริหาร ประกอบด้วย 3 ด้าน 20 แนวทาง ผลการประเมินแนวทาง พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การบริหารจัดการศึกษา / แนวทางการบริหาร / เศรษฐกิจพอเพียง / กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

บทนำ

สถานการณ์ของโลกในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกด้าน อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนในยุคโลกาภิวัตน์ เครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคน ก็คือ การศึกษาที่ต้องนำมาใช้เป็นกลไกขับเคลื่อนในการสร้างชาติ สร้างคนและสร้างงาน เพื่อให้ประชาชนในชาติเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่ให้บริการการศึกษาแก่เยาวชนและบุคคลในชุมชน และสังคม

ทิศทางการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและ เชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยน้อมนำหลัก “ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทาง การพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9–11 เสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดหรืออยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน มีการบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศก้าวสู่ความสมดุล และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำบนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างของประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ นอกจากนั้น ได้ให้ความสำคัญมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนทั้งระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ โดยในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา พร้อมทั้งแผนงาน / โครงการสำคัญที่ต้องดำเนินการให้ เห็นผลเป็นรูปธรรมในช่วง 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกัน ยังได้กำหนดแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลที่ชัดเจนเพื่อกำกับให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวความคิดและทิศทางการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของไทย ซึ่งบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เพื่อทำให้เกิดบูรณาการการพัฒนาทุกมิติอย่างสมดุลผสมผสาน ความพอประมาณ และการมีระบบภูมิคุ้มกัน การบริหารจัดการความเสี่ยง ซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน มุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มี ความเป็นคนที่สมบูรณ์ สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ สร้างโอกาสมีที่ยืนให้กับทุกคนในสังคมได้ดำเนินชีวิตที่ดีมีความสุขการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ขณะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโต มีคุณภาพ และเสถียรภาพ กระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพและ ชุมชนวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรม

การจัดการศึกษากับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเรื่องที่สัมพันธ์กันเพราะทั้งสองอย่างเป็นแนวทางเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และถ้าชีวิตคือการเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงก็เป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิตให้ถูกต้องไม่เช่นนั้นแล้วชีวิตก็จะหาภาวะปกติไม่ได้เลยฉะนั้นแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการกระตุ้นเตือนไปยังทุกมิติของสังคม ไม่ใช่เฉพาะเศรษฐกิจหรือการศึกษาเท่านั้น มิติทางสังคม การเมือง และวัฒนธรรม ก็ต้องนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับปรัชญานี้

การปลูกฝังปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เด็กและเยาวชนไทยผ่านระบบการศึกษาคือเรื่องที่ทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องไม่ควรปล่อยให้เพียงกระแสและช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วเสื่อมหมดไป สิ่งที่เราควรทำควบคู่กันไป คือ การสร้างจิตสำนึกร่วมในการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา อันจะทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ ปัจจุบันแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการกล่าวถึง เป็นที่ยอมรับและสืบทอดมากขึ้นในสังคมไทย เริ่มจากการที่รัฐบาลได้นำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการบริหารประเทศซึ่งส่งผลให้แต่ละกระทรวงต่างมีการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานต่าง ๆ โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้บรรจุแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานในการพัฒนาโดยการประสานความร่วมมือกันของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจและประชาชน เพื่อให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงสามารถพึ่งตนเองได้ กระทรวงศึกษาธิการ มีความตระหนักในการกิจดังกล่าว และให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา จึงจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อดำเนินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาโดยการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อปลูกฝังให้เด็ก เยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง มองเห็นคุณค่าของทรัพยากร ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การแบ่งปันมีจิตสำนึก รักสิ่งแวดล้อม เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย โดยมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการร่วมกันรับผิดชอบเพื่อให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืนนำสู่วิถีชีวิตของประชาชนสามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 และนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งเป็นจุดเริ่มต้นของการผลักดันให้ประเทศชาติได้พัฒนาต่อไปอย่างเต็มศักยภาพโดยใช้รูปแบบการจัดการศึกษานานพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 145 โรงเรียน นักเรียน จำนวน 17,524 คน ผู้บริหารและครู จำนวน 1,032 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3, 2563) จากการศึกษาข้อมูลที่ผ่านมาพบว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ได้นำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างเป็นรูปธรรมโดยกำหนดเป็นกลยุทธ์และจุดเน้นที่สำคัญของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อพิจารณาสภาพการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า ไม่มีรูปแบบการดำเนินการที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมถึงแม้จะมีการกำหนดแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีการดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบ และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง แต่การดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานกับยุ่งยาก เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรทุกระดับในโรงเรียน การดำเนินงานของโรงเรียนต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะมุ่งประยุกต์ในด้านการส่งเสริมอาชีพให้กับนักเรียนและชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ในด้านการพึ่งตนเองการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์และด้านการประยุกต์ใช้ในส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ในด้านการบริหารและจัดการศึกษาโดยเฉพาะการนำหลักตามแนว

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างน้อย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3, 2563) จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาเพื่อปลูกฝังนักเรียนให้มีคุณลักษณะตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจะต้องร่วมมือกันและดำเนินการอย่างจริงจัง ปัจจุบันข้อมูลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและประสิทธิผลการจัดการศึกษาตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษายังมีน้อยมาก ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน จึงตระหนักในความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาเพื่อการยกระดับประสิทธิผลการจัดการศึกษาตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนรวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้เป็นแนวทางเพื่อยกระดับประสิทธิผลการจัดการศึกษาในโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

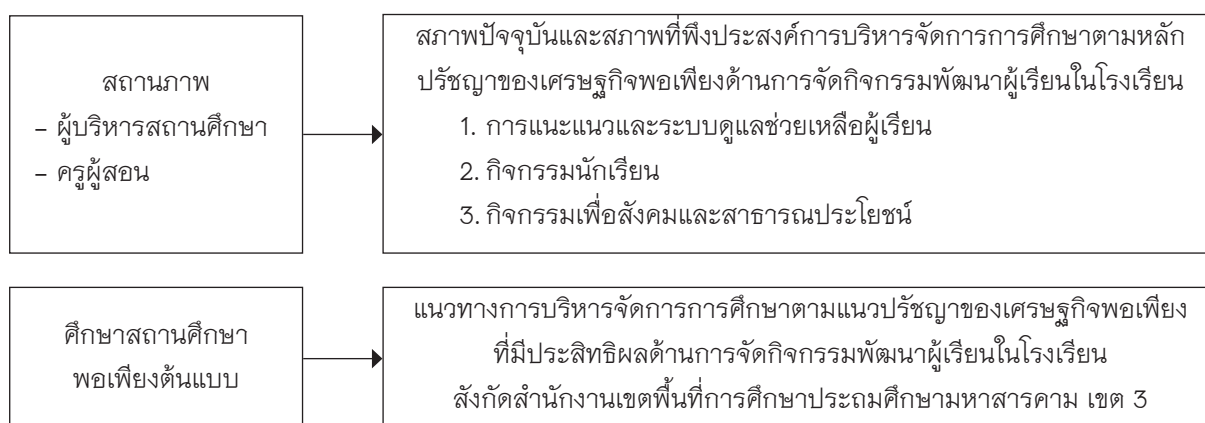
1. ประชากร ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวนทั้งสิ้น 1,032 คน จาก 145 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 117 คน ครูผู้สอน จำนวน 915 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 293 คน จาก 114 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556) แล้วเลือกหน่วยตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ดังนี้
 - 2.1 แบ่งโรงเรียนเป็นชั้นตามขนาด แบ่งได้ 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 68 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 44 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 2 โรงเรียน
 - 2.2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบไม่ตามสัดส่วน (Sampling Proportion) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) เนื่องจากทราบจำนวนของประชากรว่ามีความแตกต่างกัน ได้กลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษาขนาดเล็ก ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 68 คน ครูผู้สอน จำนวน 68 คน โรงเรียนขนาดกลาง ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 44 คน ครูผู้สอน จำนวน 88 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ครูผู้สอน จำนวน 20 คน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	ประชากร			โรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง		
		ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม		ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม
ขนาดเล็ก	99	68	350	418	68	68	68	136
ขนาดกลาง	44	44	445	489	44	44	88	132
ขนาดใหญ่	2	5	120	125	2	5	20	25
รวม	145	117	915	1,032	114	117	176	293

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้กรอบการศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555) มาเป็นกรอบแนวคิดวิจัย โดยมีกรอบแนวคิด ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บข้อมูลจริง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก ซึ่งสภาพปัจจุบัน อยู่ระหว่าง 0.25-0.88 และสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.32-0.82 หลังจากนั้นนำกลับมาเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ ด้วยวิธีการของครอนบาช (Cronbach's α -Coefficient) (Cronbach, 1970) ซึ่งได้ค่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม สภาพปัจจุบัน คือ .893 และสภาพ ที่พึงประสงค์ คือ .844

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง (Structured Interview) สมุดจดบันทึกพร้อมอุปกรณ์เครื่องเขียน เครื่องบันทึกเสียงและกล้องบันทึกภาพ สังเคราะห์ข้อมูลการบริหารสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จากแบบสอบถามระยะที่ 1 เพื่อวิเคราะห์หาความเหมาะสมและความเป็นไปได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการ การศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บ ข้อมูลและตอบแบบสอบถาม

2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ความร่วมมือพร้อมทั้งแบบสอบถามไปมอบให้กับผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 และกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูล แล้วนำไปวิเคราะห์หาระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นต่อไป

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1. ผู้วิจัยติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยติดต่อขอหนังสือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิภาพด้าน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2. ผู้วิจัยติดต่อกับนายผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วจัดส่งหนังสือดังกล่าวพร้อมแนวทางการบริหารฉบับร่างไปยัง ผู้ทรงคุณวุฒิทางระบบออนไลน์ และนัดผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์ที่โรงเรียน หรือทางออนไลน์ ตามวันและเวลาที่ ผู้ทรงคุณวุฒิสะดวกในการให้สัมภาษณ์พร้อมทั้งรับแบบสัมภาษณ์คืนเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการ การศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ระดับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของผลลัพธ์การบริหารจัดการศึกษาตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) กำหนดการแปลค่าเฉลี่ยมี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์หาดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้เทคนิค Priority Needs Index ($PNI_{modified}$)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มี ประสิทธิภาพด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

1. ใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลัก Content Analysis แล้วสรุป

2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิภาพด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีเกณฑ์ใน การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย กำหนดการแปลค่าเฉลี่ยมี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

- 5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยวิเคราะห์แบบสอบถามการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง ได้ผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยรวมและรายด้านโดยรวม

สภาพการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	4.34	0.28	มาก	4.85	0.27	มากที่สุด	0.117	1
2. กิจกรรมนักเรียน	4.50	0.30	มาก	4.82	0.31	มากที่สุด	0.071	2
3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	4.49	0.29	มาก	4.80	0.34	มากที่สุด	0.070	3
รวม	4.45	0.19	มาก	4.83	0.28	มากที่สุด	0.085	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$) และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ($\bar{X}=4.50$) รองลงมาคือ กิจกรรมนักเรียน ($\bar{X}=4.49$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ($\bar{X}=4.34$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.83$) และเมื่อแยกพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ($\bar{X}=4.85$) รองลงมาคือ กิจกรรมนักเรียน ($\bar{X}=4.82$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ($\bar{X}=4.80$)

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 โดยภาพรวม

คือ 0.085 ($PNI_{modified} = 0.085$) ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ($PNI_{modified} = 0.117$) รองลงมา คือ กิจกรรมนักเรียน ($PNI_{modified} = 0.071$) และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ($PNI_{modified} = 0.070$)

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

ตารางที่ 2 ผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน โดยรวมละครายด้าน

การบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน	4.80	0.33	มากที่สุด	3.97	0.75	มาก
2. ด้านกิจกรรมนักเรียน	4.84	0.31	มากที่สุด	4.09	0.79	มาก
3. ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์	4.88	0.20	มากที่สุด	3.96	0.78	มาก
รวม	4.84	0.29	มากที่สุด	4.02	0.77	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน พบว่า

1. ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.84$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน คือ ด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ($\bar{X}=4.80$) ด้านกิจกรรมนักเรียน ($\bar{X}=4.84$) และด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ ($\bar{X}=4.88$)

2. ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ($\bar{X}=3.97$) ด้านกิจกรรมนักเรียน ($\bar{X}=4.09$) และด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ ($\bar{X}=3.96$)

อภิปรายผล

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน จากผลการวิจัย มีประเด็นอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนมีแนวทางการบริหารจัดการที่มีค่าเฉลี่ยมากเนื่องจากสถานศึกษาจัดทำโครงการส่งเสริมให้มีทักษะอาชีพตามความรู้ความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนรู้จักประหยัดอดออมให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้วางแผนอนาคตของตนเองและมีนโยบายในการบริหารจัดการการพัฒนา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและเป็นระบบสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการจัดทำแนวปฏิบัติของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไขศึกษาข้อมูลผู้เรียนรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยครูที่ปรึกษา เยี่ยมบ้านสำรวจ สอบถามและจัดระบบคัดกรองและรายงานข้อมูลจัดอบรมนักเรียนโดยเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้และร่วมจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ดำเนินชีวิต มีการใช้นวัตกรรมจากฐานการเรียนรู้

5 ชั้น เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัดและสนใจจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อเป็นการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการแนะแนวมุ่งให้นักเรียนมีสมรรถนะด้านการศึกษาอาชีพส่วนตัวและสังคมมีสุขภาวะที่ดี มีทักษะชีวิตและทักษะที่สำคัญจำเป็นในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีขอบข่ายของการจัดกิจกรรมแนะแนว ได้แก่การแนะแนวด้านศึกษาต่อ การแนะแนวด้านอาชีพการแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) ด้านกิจกรรมนักเรียนมีค่าเฉลี่ยมากเนื่องจากการบูรณาการการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงกับกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างเป็นระบบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใกล้ชิดตัวผู้เรียนให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างยั่งยืนสถานศึกษาควรจัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนอยู่อย่างพอเพียงนำนักเรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรมชมรมที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม กระบวนการคิดตัดสินใจทำงานร่วมกันกล้าแสดงออกแสดงผลงานและเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติเป็นการบูรณาการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ซึ่งกันและกัน จัดทำคู่มือลูกเสือให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจัดกิจกรรมเข้าค่ายพักแรมโดยมีฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการเนื้อหาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงไปในกิจกรรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจโดยเน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรมการไม่เห็นแก่ตัวความมีระเบียบวินัยความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีความรับผิดชอบการทำงานร่วมกันการรู้จักแก้ปัญหาการตัดสินใจความมีเหตุผลการช่วยเหลือแบ่งปันและความเอื้ออาทรและสมานฉันท์โดยมีขอบข่ายประกอบด้วย 1) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหารสถานศึกษาให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและครบตามหลักสูตรของแต่ละกิจกรรม 2) กิจกรรมชมรม ชมรมสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย และเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเนื่องจากการประสานงานระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์มีการทำกิจกรรมร่วมกันมีความสัมพันธ์กันระหว่างครูและนักเรียนรวมไปถึงผู้ปกครองนักเรียนและผู้นำชุมชนและทุกคนในชุมชนเกิดการเรียนรู้และการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการเรียนรู้ตามฐานการเรียนรู้ที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทักษะชีวิตทักษะอาชีพและการพัฒนาคนสู่ชุมชนจัดกิจกรรมให้นักเรียนรักถิ่นฐานและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและมีจิตสาธารณะส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ผู้เข้าร่วม จากชุมชนในการจัดกิจกรรมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นวัฒนธรรมให้เกิดความสอดคล้องกับหลักความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและจัดทำโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและการมี จิตสาธารณะใช้หลักการมีส่วนร่วม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อช่วยขัดเกลาจิตใจของผู้เรียนให้มีความเมตตา กรุณา มีความเสียสละ และมีจิตสาธารณะเพื่อช่วยสร้างสรรค์สังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดยมีขอบข่ายเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมในลักษณะกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมอาสาพัฒนาหรือกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมโดยผู้เรียนดำเนินการด้วยตนเองในลักษณะอาสาสมัครเพื่อแสดงถึงความรักชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม และมีจิตสาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) สอดคล้องกับทิตนา แคมมณี (2558) กล่าวว่าในการจัดการเรียนการสอนให้มีลักษณะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนรู้และได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ที่ทำเป็นซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดและความเข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่างแท้จริง

แนวทางการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีประสิทธิผลด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 อภิปรายตามลำดับความต้องการจำเป็นได้ดังนี้

1.1 การแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน มีแนวทางการบริหารจัดการ สถานศึกษาจัดทำโครงการ ส่งเสริมให้มีทักษะอาชีพตามความรู้ความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน รู้จักประหยัด อดออม ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง

1.2 กิจกรรมนักเรียน มีแนวทางการบริหารจัดการมีการบูรณาการการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงกับกิจกรรม ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างเป็นระบบ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใกล้ตัวผู้เรียนให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างยั่งยืน

1.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ มีแนวทางการบริหารจัดการ จัดสรรงบประมาณสำหรับการส่งเสริมการกิจกรรมที่ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีการประสานงานระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การ ดำเนินโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์สอดคล้องกับการศึกษาของชนาการต กาทหลง (2560) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้ 1) มีการสอดแทรก หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด ให้นักเรียนเข้าใจถึงแนวปฏิบัติที่ถูกต้องและ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ 2) มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้โดยการถอดบทเรียนจากกิจกรรมการเรียนรู้ ครูประเมิน ผลและนำผลมาพัฒนา 3) เชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้และร่วมจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน 4) จัดตั้งชุมนุมและกิจกรรมที่สอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้นักเรียนเกิดคุณธรรม สอดคล้องกับ การศึกษาของ สุรพงศ์ มงคลสุตธนธกร (2560) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 1 พบว่า แนวทางการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญ คือ 1) หน่วยงาน ต้นสังกัดต้องกำหนดให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไป ใช้ในการพัฒนาให้ ผ่านเกณฑ์การประเมิน 2) ครูต้องบูรณาการการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สามารถ วัด ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวของผู้เรียนได้ 3) ครูบูรณาการ การเรียนรู้เศรษฐกิจพอ เพียงกับกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้อย่างเป็นระบบ 4) หน่วยงาน ต้นสังกัดต้องพัฒนาครูให้สามารถจัดทำหลักสูตร บูรณาการการจัดการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถนำไปใช้จริงได้ 5) กำหนดแผนงานนิเทศ ติดตามผลการพัฒนา อย่างต่อเนื่องให้ถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญของศึกษานิเทศก์ สอดคล้องกับการศึกษาของนพรัตน์ คำสุทธี (2562) ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า มีการจัดกิจกรรมหลากหลายตาม ความต้องการของผู้เรียนโดยยึดหลักการเกษตร ทฤษฎีใหม่และความพอเพียงเคียงคู่คุณธรรม เช่น กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาดผู้บำเพ็ญประโยชน์กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมงานอาชีพและกิจกรรมอบรมจริยธรรมวันศุกร์และสอดคล้องกับการศึกษาของ พัทธนันท์ เมตตา (2564) ศึกษา การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบไปด้วย 9 แนวทาง ดังนี้ 1) สถานศึกษาประชุมวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา 2) สถานศึกษาทำแผนงานหรือโครงการส่งเสริมและ สนับสนุนกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีทักษะอาชีพและปฏิบัติตนอยู่อย่างพอเพียง 3) ครูจัดกิจกรรมแนะแนวที่เน้น ให้นักเรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตของตนเองได้อย่าง สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) สถานศึกษา มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง 5) สถานศึกษาจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ สอดคล้องกับหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง 6) สถานศึกษาส่งเสริมให้มี การจัดตั้งชุมนุมหรือชมรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 7) จัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุน ให้นักเรียนเกิดจิตอาสาและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาสถานศึกษา ชุมชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 8) สถานศึกษาติดตามผลการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องนำผลการติดตาม มาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินกิจกรรมครั้งต่อไป 9) ครูสรุปและรายงานผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. จากผลการวิจัยสภาพปัจจุบัน ข้อมูลของการบริหารจัดการการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยสถานศึกษาควรจัดทำโครงการที่เกี่ยวกับการแนะแนวทักษะอาชีพ การปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดทำโครงการระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้มีความชัดเจน มีผู้รับผิดชอบโครงการ มีการติดตาม กำกับการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2. จากผลการวิจัย ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าเฉลี่ยมาก คือ กิจกรรมนักเรียน ดังนั้นควรส่งเสริมให้สถานศึกษา มีการจัดกิจกรรมบูรณาการและสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

3. จากผลการวิจัย ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นควรมีการจัดทำแนวปฏิบัติของระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนโดยให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการพัฒนา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2. ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *คู่มือประเมินและเกณฑ์คุณภาพสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง)*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- คำตัน จันทะวงษา. (2559). *การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เขต 2. [เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
- ชนิดา ทศนิยม. (2562). ความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. *ศึกษา วารสารศึกษาศาสตร์*, 6(1), 32-41.
- ชนาการต์ กาหลง. (2560). *สภาพและเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. [เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์]. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทิศนา แคมมณี. (2558). *ถอดรหัสปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอนกระบวนการคิด*. [เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์]. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชชาภา ท้าววัฒนากุล. (2560). *การศึกษาสภาพการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท] มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

- นพรัตน์ คำสุทธี. (2562). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น พิมพ์ครั้งที่ 10 ฉบับปรับปรุงใหม่. สุวีริยาสาส์น.
- พัทธนันท์ เมตตา. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรพงศ์ มงคลสุคนธ์รัก. (2560). แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปี 2564. มหาสารคาม
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการ. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.